

**Unios notatserie
nr. 3/2014**

Tryggedrøftingene 2014

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

20. mai 2014

Innhold	Side
Resultatet av trygdedrøftingene 2014	3
Nye avtaler med drøftingsrett	5
"Særlige forhold"	5
Hvordan reguleres grunnbeløp, alderspensjon og minstepensjon?	6
Vedlegg 1: «Reguleringsforskriften»	9
Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene	10
Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen	12

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 1 2006 Pensjonsopptjening for studier
- Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
- Nr 7 2007 Uføretrykkesvalg – en kort presentasjon og noen foreløpige vurderinger
- Nr 8 2007 Arbeidsmiljø, sykefravær og inkludering
- Nr 1 2008 Unios innspill til Likelønnskommissjonen januar 2008
- Nr 2 2008 AFP-utvalget, en kort presentasjon og noen kritiske merknader
- Nr 4 2008 Skift/turnus og deltid
- Nr 5 2008 Kan ny AFP i privat sektor overføres til offentlig sektor?
- Nr 1 2009 Makt og innflytelse i EU – fagbevegelsens rolle
- Nr 5 2009 Offentlig tjenstepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 2 2010 Ny pensjonistbeskatning - kommentarer til regjeringens forslag
- Nr 3 2010 Skattlegging av pensjonsinntekt - Unios høringssvar
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 1 2011 Brutto er best
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 7 2011 Kunnskapskommunen
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenstepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenstepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringssvar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenstepensjon
- Nr 4 2013 Unios hovedkrav og forventninger til en ny regjering
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenstepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenstepensjon fra 2015
- Nr 7 2013 Unios kommentarer til Stoltenberg-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014
- Nr 8 2013 Unios kommentarer til Solberg-regjeringens forslag til endringer i statsbudsjettet 2014
- Nr 1 2014 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2015-budsjettet
- Nr 2 2014 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2014 og Kommuneproposisjonen 2015
- Nr 3 2014 Trygdedrøftingene 2014

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

20. mai 2014

Trygdedrøftingene 2014

Pensjonistene kan vente en realinntektsvekst på om lag ett prosentpoeng i år. Veksten blir i underkant av et halvt prosentpoeng under det de fleste lønnstakere kan vente. Et etterslep på 0,4 prosentpoeng fra 2013 utlikner halvparten av den forskriftsfastsatte underreguleringen av pensjonene.

Den nye underreguleringen av løpende pensjoner blir likevel (minst) like bra som i tidligere tider, i hvert fall hvis vi sammenlikner med perioden fra folketrygdens innføring i 1967 til 2003. Og så lenge prisveksten er lav sikres en god realinntektsvekst også for pensjonistene. De gylne åra fra 2003 til 2010 var unntaket da løpende pensjoner ble regulert med lønnsveksten. Fra 2011, samtidig med at Pensjonsreformen, er det innført «forskriftsorden» og lovfestet underregulering i forhold til den alminnelige lønnsveksten i samfunnet.

I årets trygdedrøftinger fremmet Unio felles krav med FFO, YS, Akademikerne og SAFO. Disse organisasjonene samlet seg også om en felles protokolltilførsel:

«Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO), Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO), Unio, Yrkesorganisasjonens Sentralforbund (YS) og Akademikerne får stadig reaksjoner fra pensjonistmedlemmer som opplever underreguleringen av løpende pensjoner som urettferdig. Vi regner med at regjeringen registrerer tilsvarende reaksjoner, og vi legger til grunn at dette er et av de forhold som tas opp i forbindelse med evalueringen av pensjonsreformen fram mot 2017».

Norsk Pensjonistforbund og LO fremmet egne krav i drøftingene. NPF krevde i en protokolltilførsel fjerning av underreguleringen. LO støttet ikke denne protokolltilførselen.

Resultatet av trygdedrøftingene 2014

Grunnbeløpet øker med 3 125 kroner til 88 370 kroner fra 1. mai 2014 og ny minstepensjon blir 173 274 kroner. Grunnbeløpet vil ha en årsvekst fra 2013 til 2014 på 3,71 pst, mens minstepensjonene vil øke med 3,25 pst på årsbasis. Dette er klart etter trygdeoppgjøret som ble avsluttet 20. mai. Tallene her er utregnet på bakgrunn av reguleringsforskriften, disse blir først offisielle når regjeringen fremmer en kongelig resolusjon om saken.

Tabell 1: Økning i grunnbeløp, minstepensjon og alderspensjon i 2014

	Økning per 1. mai 2014		G og minstepensjon fra 1. mai 2014	Årsvekst fra 2013 til 2014
Grunnbeløpet	3,67 pst	3 125 kr	88 370 kr	3,71 pst
Minstepensjonen	3,16 pst	5 311 kr	173 274 kr	3,25 pst
Alderspensjonen	2,89 pst			2,93 pst

Grunnbeløpet øker mer på årsbasis enn antatt lønnsvekst fra 2013 til 2014 fordi det er justert for et etterslep. Dette var 0,4 prosentpoeng for 2013. Det er redegjort for beregningene lenger bak i notatet.

Vi ser av tabell 1 at minstepensjonene bare utvikler seg litt sterkere enn alderspensjonene til tross for at minstepensjonene ikke omfattes av den nye indekseringen, noe alderspensjonene gjør. Dette henger sammen med at minstepensjonene skal justeres for endringen i forholdstallene fra i fjor til i år. For de nærmeste årene fases levealdersjusteringen inn gradvis (ref. lønnsoppjøret i 2008).

Justering for avvik to år tilbake i tid

Første del av årets trygdeoppgjør var egentlig klart i slutten av mars 2014 da Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU) la fram sin rapport om grunnlaget for inntektsoppgjørene 2014. Her står det i tabell 1.2 at gjennomsnittlig anslag for årslønnsveksten for alle grupper i 2013 og 2012 var hhv. 3,9 pst og 4,0 pst. Dette ble stadfestet av organisasjonene og staten i forkant av trygdedrøftingene i en protokoll av april 2014.

Forskriften sier så at den lønnsveksten som skal legges til grunn for reguleringen i 2014 først skal justeres for avvik mellom de forutsetninger om lønnsveksten i 2013 og 2012 som ble lagt til grunn i fjorårets trygdedrøftinger og de nye tallene fra TBU i mars 2014.

Lønnsveksten i 2013 ble av TBU i mars 2014 anslått til 3,9 pst. I trygdeoppjøret i 2013 ble det lagt til grunn en lønnsvekst i 2013 på 3,5 pst (tatt fra Revidert nasjonalbudsjett 2013). Det gir et avvik på 0,4 prosentpoeng som det skal kompenseres for i 2014-reguleringen. Dette er en foreløpig korreksjon som kan justeres i 2015-reguleringen fordi den nye forskriften nå legger opp til at lønnsveksten skal korrigeres to år tilbake i tid.

Lønnsveksten i 2012 ble av TBU i mars 2014 anslått til 4,0 pst. I trygdeoppjøret i 2013 ble det lagt til grunn en lønnsvekst i 2011 (fra TBU mars 2012) på 4,0 pst. M.a.o. ikke noe avvik. Dette er da den endelige stadfestelsen for 2012 (to år tilbake i tid).

Regjeringens anslag for årslønnsveksten i reguleringsåret

Andre del av årets trygdeoppgjør er enklere. Her sier forskriften at regjeringens anslag for årslønnsveksten i inneværende år fra Revidert nasjonalbudsjett skal legges til grunn. Revidert nasjonalbudsjett for 2014 ble lagt fram 14. mai.

Anslaget på årslønnsveksten i 2014 er her 3,3 prosent. Dette er på linje med de lønnsoppgjørene som er gjennomført så langt.

Resten er matematikk (se gjennomgang bak):

- Grunnbeløpet reguleres med regjeringens anslag for årslønnsveksten i 2014 korrigert for avviket for 2013.
- Minstepensjonene reguleres med veksten i grunnbeløpet justert for endringen i forholdstallene fra 2013 til 2014.
- Alderspensjonene økes først med veksten i grunnbeløpet, deretter gjøres det et fratrekk på 0,75 prosent.

Nye avtaler med drøftingsrett

Den reviderte reguleringsforskriften fra 11. mai 2012 (se vedlegg) sier at tallgrunnlaget som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonene skal drøftes med pensjonistenes-, de funksjonshemmedes- og arbeidstakernes organisasjoner.

De samme organisasjonene som i tidligere år har deltatt i trygdeoppgjørene skal fortsatt være med. Disse er Pensjonistforbundet, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner og de fire hovedorganisasjonene LO, Unio, YS og Akademikerne. I Unios delegasjon i drøftingene har vi bl.a. med en representant for vår samarbeidsorganisasjon LOP (Landslaget for offentlige pensjonister). Den nye Høyre-Frp-regjeringen har varslet at de vil slippe flere landsomfattende pensjonistorganisasjoner med i drøftingene fra 2015.

Grunnlaget for organisasjonenes deltakelse i de tidligere trygdeoppgjørene var nedfelt i avtaler med regjeringen som gikk tilbake til 1981. Disse avtalene sa at organisasjonene hadde «drøftingsrett/forhandlingsrett». Med den nye forskriftsregulerte reguleringen forsvinner «forhandlingsretten» og kun «drøftingsretten» står igjen. Se ny avtale i vedlegg 3.

Mens tidligere oppgjør gikk til Stortinget hvis partene ikke ble enige, har organisasjonene ikke lenger et slikt ris bak speilet. Nå gir lov og forskrift regjeringen myndighet til å fastsette reguleringen i kongelig resolusjon med eller uten organisasjonenes «samtykke». Organisasjonene legger likevel vekt på at «partene» møtes for å drøfte tallgrunnlaget mv.

"Særlige forhold"

Den nye forskriften har derimot ett punkt som fortsatt kan gi reelle drøftinger, ja kanskje endog forhandlinger. Det åpnes for at «særlige forhold» kan trekkes inn.

Forskriften sier at *"Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten"*.

I årets trygdedrøftinger ble det ikke trukket inn «særlige forhold».

Denne delen av forskriften er likevel interessant. «Særlige forhold» har sin parallell i retningslinjene for trygdeoppgjørene fra 2003, og de ble raskt tatt i bruk den gangen. Både i trygdeoppgjøret i 2003 og 2004 ble G-reguleringen justert for effekten av skolepakkene med hhv. 0,2 prosentpoeng og 0,1 prosentpoeng i de to årene. Unio var ikke med i drøftingene den gangen. Vi fikk drøftingsrett først i 2006.

Staten påberopte seg også "særlige forhold" i 2011-drøftingene. Det ble hevdet at deler av politipakken fra 2009 skulle komme til fratrukk i den samlede lønnsveksten for 2010 og dermed redusere etterreguleringen for 2010. Etter gode drøftinger og samtaler ble det likevel enighet mellom partene om å se bort i fra dette den gangen.

På prinsipielt grunnlag kan det hevdes at det er søkt å trekke deler av lønnsveksten ut av

grunnlaget for reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonene. Lønnsvekst er kompensasjon for arbeidet tid, kompetanse, ulempe og beredskap for å nevne noe.

Lønnsdannelsen i den organiserte delen av arbeidsmarkedet styres av en rekke landsomfattende tariffavtaler og særavtaler. Hvert år gjøres det endringer i flere av disse avtalene på ett eller flere områder som i sin karakter kan sammenliknes med deler av innholdet i skolepakkene eller arbeidstidsavtalen i politiet. At endringer i tariffavtalene gir økt lønnsvekst er ikke noe nytt eller "særlig".

Det vil skape unødig uro rundt reguleringen av pensjonene framover hvis ordinære endringer i enkeltgruppers tariffavtaler skal brukes til å trekke ned reguleringen av de trygdedes pensjoner. Trygdeoppgjøret i 2011 satte en høy terskel for at slike "særlige forhold" skal trekkes inn i reguleringen av pensjonene.

Hvordan reguleres grunnbeløp, alderspensjon og minstepensjon?

Regulering av grunnbeløp og pensjoner er fastsatt i "*Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden*" (vedlegg).

Regneeksemplene som brukes følger resultatet av trygdeoppgjøret 2014. Måten å utføre beregningene på er fra tidligere omforent mellom Arbeidsdepartementet og organisasjonene.

Trygdedrøftingene ser kun på hvilken lønnsvekst som skal legges til grunn for reguleringen av grunnbeløpet, minstepensjonene og alderspensjonene.

Selve reguleringen foretas av regjeringen i en kongelig resolusjon.

Regulering av grunnbeløpet

Grunnbeløpet (G) reguleres med lønnsveksten, reguleringen foregår per 1. mai. Det skal korrigeres for avvik to år tilbake i tid. Kjente størrelser før reguleringen er:

Grunnbeløpet

- Gjennomsnittlig G året før: G 2013 = 84.204 kr
- Grunnbeløp per 1. mai året før: G 1. mai 2013 = 85.245 kr

Lønnsveksten i 2013

- TBUs anslag i mars 2014 på lønnsveksten fra 2012 til 2013: 3,9 pst
- Lagt til grunn i trygdeoppgjøret i 2013 (fra RNB 2013): 3,5 pst
- Avvik (a1) som det skal gjøres en foreløpig korreksjon for i år: 0,4 pst

Lønnsveksten i 2012

- TBUs anslag i mars 2014 på lønnsveksten fra 2011 til 2012: 4,0 pst
- Lagt til grunn i trygdeoppgjøret i 2013 (fra TBU mars 2013): 4,0 pst
- Avvik (a2) som det skal gjøres en endelig korreksjon for i år: 0 pst

Resultatet av trygdeoppgjøret blir en etterregulering for etterslep fra 2013 på 0,4 prosentpoeng og en regulering for forventet årslønnsvekst (f) i 2014 på 3,3 prosent (anslag i Revidert nasjonalbudsjett 2014). Samlet årslønnsvekst (SL) som skal ligge til grunn for reguleringen av grunnbeløpet mv. blir da (angitt med to desimaler):

- $SL = [(1 + a_1/100) \times (1 + a_2/100) \times (1 + f/100) - 1] \times 100$
- $SL = [(1,004 \times 1,033) - 1] \times 100$
- $SL = 3,71$ pst

Gjennomsnittlig G i 2014 blir da:

- $G_{2014} = 84.204 \times 1,0371 = 87.328$ kr

Ny G per 1. mai 2014 blir da x i følgende formel:

- $(4/12) * 85.245 \text{ kr} + (8/12) * x = 87.328 \text{ kr}$
- $G_{1. \text{ mai } 2014} = x = 88.370 \text{ kr}$

Økningen i G per 1. mai 2014 blir da i kroner og prosent:

- $88.370 - 85.245 = 3.125$ kroner
- $100 * (88.370/85.245 - 1) = 3,67$ pst

Da er trygdedrøftingene «slutt», etter dette tar regjeringen og forskriften over!

Det er økningen i grunnbeløpet i prosent per 1. mai (angitt med to desimaler) som er utgangspunkt for reguleringen av alderspensjoner og minstepensjoner.

Regulering av alderspensjon

Alderspensjon under opptjening reguleres som G. Reguleringen av løpende alderspensjoner reguleres først på samme måte som G, men her skal det etterpå gjøres et fradrag tilsvarende 0,75 pst (indeksering).

Hvis alderspensjonen før oppgjøret er 300.000 kr, skal denne økes med 3,67 pst og deretter skal det trekkes fra 0,75 pst av hele beløpet. Ny alderspensjon fra 1. mai 2013 blir med dette:

- $(300.000 * 1,0367) - (300.000 * 1,0367 * 0,0075) = 311.010 - 2.333 = 308.677$ kr

Datoøkningen per 1. mai 2014 blir da i prosent:

- $100 * (308.677/300.000 - 1) = 2,89$ pst

I forhold til indekseringen skal nye alderspensjonister ikke behøve å tenke på når på året i de tar ut pensjonen første gang. Har en f.eks. tatt ut hel pensjon seks måneder før oppgjøret, blir fratrukket på 0,75 pst redusert med halvparten. På den annen side kan det lønne seg å ta ut pensjonen etter lønnsoppgjøret så en får med seg siste regulering av lønnsgrunnlaget for pensjonen.

Regulering av minstepensjon i alderspensjonen (minste pensjonsnivå)

Minstepensjonen bytter navn, heretter vil den hete "minste pensjonsnivå" så lenge vi opererer med gammel folketrygd. Med ny opptjeningsmodell i folketrygden vil den bytte navn igjen til garantipensjon. Her kaller vi den minstepensjon.

Minstepensjonen skal reguleres med lønnsveksten og justeres deretter for effekten av levealderjustering for 67-åringer i reguleringsåret. Tilsvarende vil gjelde for forsørgingstillegget i folketrygden. Minstepensjon til uføre- og etterlatte reguleres derimot som før med veksten i grunnbeløpet.

Kjente størrelser før reguleringen av minstepensjonen er:

- Høy sats (enslig) per 1. mai 2013 = 167.963 kr
- Forholdstall for 67-åringer i 2013 = 1,015
- Forholdstall for 67-åringer i 2014 = 1,020

Ny minstepensjon 1. mai 2014 blir da:

- $167.963 * 1,0371 * 1,015/1,020 = 173.274$ kr

Datoøkningen for minstepensjonen per 1. mai 2014 blir da i prosent:

- $100 * (173.274/167.963 - 1) = 3,16$ pst.

Vedlegg 1: «Reguleringsforskriften»

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Fastsatt ved kgl.res. 11. mai 2012 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) §§ 1-4, 19-14 og 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet.

§ 1 *Virkeområde*

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- a) grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- b) restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- c) pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- d) satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- e) pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- f) pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- g) satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2 *Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år*

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett fastsatt i rapporten Grunnlaget for inntektsoppgjørene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

§ 3 *Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen*

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år:

$$sl = [(1+a1/100) \times (1+a2/100) \times (1+f/100)-1] \times 100$$

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

§ 4 *Drøfting med organisasjonene*

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

§ 5 *Ikraftsetting*

Forskriften trer i kraft 1. mai 2012.

Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene

Det er vanskelig å finne stortingsdokumenter bakover i tid hvor ikke målsettingen er at pensjonene skal reguleres (omlag) likt med den generelle lønnsutviklingen så pensjonistene skulle få den samme kjøpekraftsutvikling som lønnstakere. Like fullt viser den historiske statistikken at veksten i grunnbeløpet/alderspensionene har ligget betydelig etter veksten i lønningene. (Under)regulering av løpende pensjoner i ny folketrygd er således ikke noe nytt.

Fra folketrygdens start i 1967 til 2003 har det hvert en sammenhengende underregulering av pensjonene. I 2003 lagde Stortinget nye retningslinjer for reguleringen av pensjonene. Her het det at " *pensjonister med folketrygdpensjon (skal ha) en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive*". Selv i perioden 2003-2010 ble det en svak underregulering på gjennomsnittlig 0,1 prosentpoeng per år. Rett etter at Stortinget vedtok de nye retningslinjene i 2003 la Pensjonskommisjonen fram sin rapport, da sluttet Stortingets seg til prinsippet om fast underregulering. Den nye reguleringen ble benyttet første gang i trygdeoppgjøret 2011.

Tabell 2: Gjennomsnittlig årsvekst i lønn per normalårsverk, konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene i tiårsperioder. 1967-2014

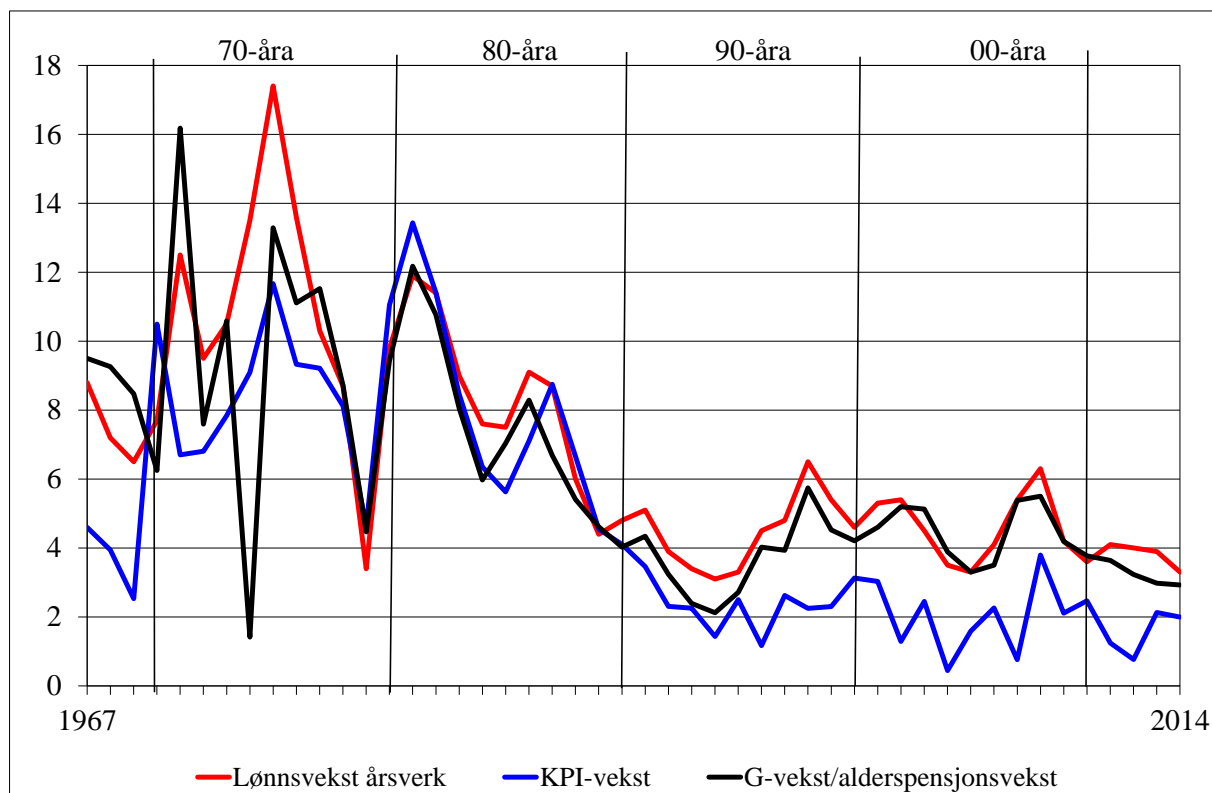
	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2014	03-10	11-14*
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,8	4,4	3,8
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,8	2,0	1,5
Alderspensionsvekst*	9,1	7,8	3,7	4,5	6,2	4,3	3,2
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,9	2,4	2,3
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,3	2,3	1,7

* Fra 1967-2010 følger alderspensjonene veksten i grunnbeløpet, fra 2011 er det en fast underregulering (0,75 pst). RNBs anslag for årslønnsvekst og KPI-vekst i 2014

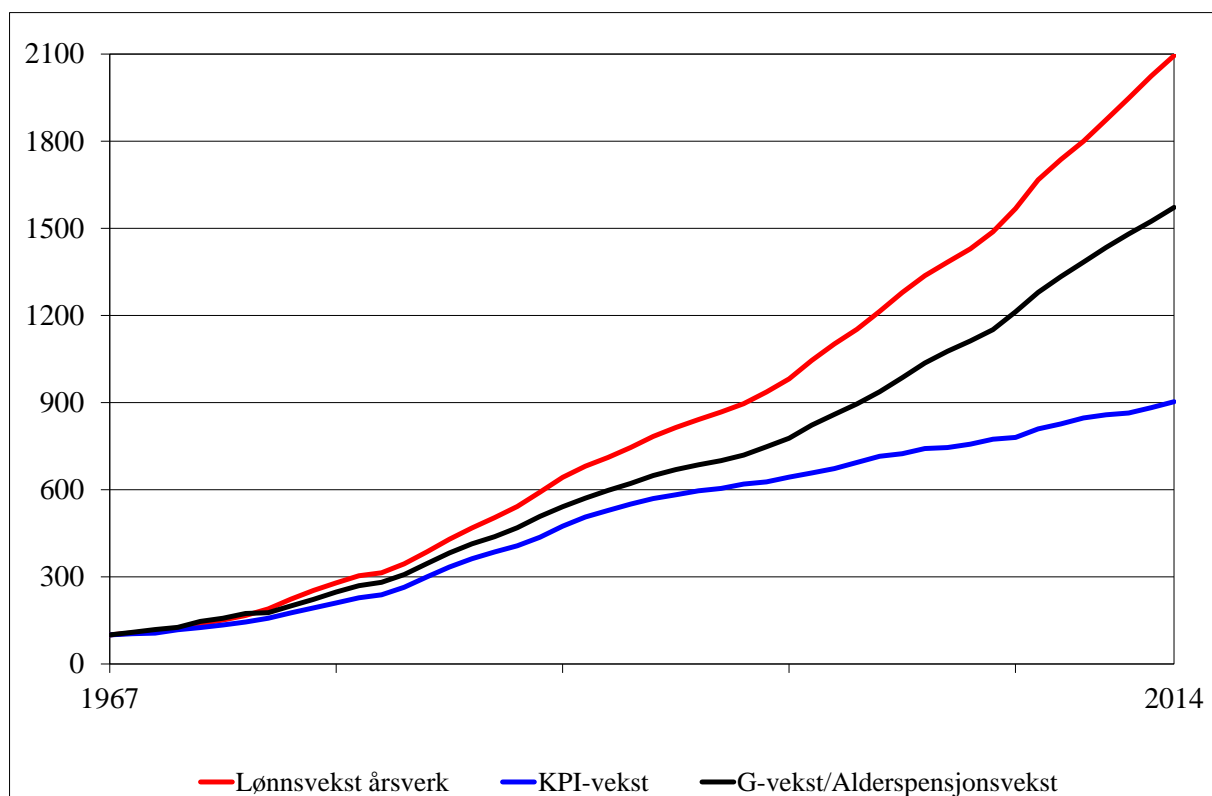
Av tabell 2 og figurene 1 og 2 ser vi at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene omlag en tredel av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille og pensjonistenes kjøpekraft (målt ved utviklingen i grunnbeløpet) gikk betydelig ned.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp og grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene noe over halvparten av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- Perioden fra 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i grunnbeløpet og pensjonene (nesten) følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god kjøpekraftsutvikling.
- Perioden fra 2011-2014 er det fast underregulering av alderspensjonene slik at denne ligger under lønnsveksten og veksten i grunnbeløpet («og deretter fratrekkes 0,75 pst»).
- Over hele perioden fra 1967 til 2014 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært omlag to tredeler av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling.

Figur 1: Vekst i lønn per normalårsverk (nasjonalregnskapet), konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene, 1967-2014, prosent fra året før

Figur 2: Akkumulert prosentvis vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløp/alderspension, 1967-2014, 1967 = 100

Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet):	inntil 6 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere.

Arbeidsministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeidsdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett for foregående år er fastsatt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine forslag. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

For at Arbeids- og velferdsetaten og tjenstepensjonsleverandørene skal kunne iverksette pensjonsreguleringen i forbindelse med pensjonsutbetalingen i juli måned, må det tas hensyn til at grunnbeløpet, reguleringsfaktorene og satsene for minste pensjonsnivå skal fastsettes ved kongelig resolusjon i god tid før Stortinget skal behandle tilhørende budsjettproposisjon.

Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

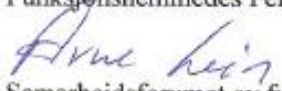
Denne avtalen trer i kraft 5. juni 2012 og gjelder til og med 31. desember 2012 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel.

Oslo, 5. juni 2012.

Arbeidsdepartementet

Pensjonistforbundet

Funksjonshemmedes Felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Unio har over 320.000 medlemmer : lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer og maskinister

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier : sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

 **AKADEMIKER
FORBUNDET**

 Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

**Skatterevisorenes
Forening**